

סיכומי הדף - הידומי

רבי יהושע בן קרחא אומר: כל הלומד תורה ואינו חוזר עליה - דומה לאדם שחורץ ואינו קוצר. פנחס דרין צ"ט

מהדורת סיכומי גליון 28

מסכת שבת קנב - קנח

דף קכב

פמוטות קטנות, וקרונות קטנות מותר לטלטלן בשבת.

בבית רבי שחו יין בקרונות של נכרי **בחומת אחד**, (ספק: אי סמכו על חומת א', או סמכו על אימת בית הנשיא)

מתי מותר להשתמש במלאכת נכרי? (נר, מילא מים, כבש לירד מן הספינה, עבשים)

אם עשה לצורכו: מותר, אבל אם מכירו אסור, ובכ"ז שלא בפניו מותר (אביי), או בדברים שהם 'נר' לאחד נר למאה' (כמו כבש) אפי' בפניו, מותר (רבא). (אפי' במכירו) אם עשה לצורך ישראל: אסור,

אם גוי עשה לצורך אחרים: (מרחץ, נר) אם רוב נכרים: אדעתם עשה, ומותר ליהנות,

אם רוב ישראל: אדעתם עשה ואסור ליהנות עד בכדי שיעשו, מחצה על מחצה: אסור. (אפי' שזו 'נר' לאחד נר למאה, אפי' שזו 'שלא בפניו')

מעמיד אדם בהמתו ע"ג עשבים בשבת, [לא היישין שיתלוש] אבל לא ע"ג מוקצה [חיישין שמה יטלטל] אבל אם רק מנהיג אותה אל המוקצה אין אסור.

פרק כל הכלים

דלת של שידה או חיבה מיטלטל בשבת אע"פ שנתפרקו בחול, [כלי אגב אביהם], אבל דלת הבית מוקצות [אינם כלי].

דלת של שידה ושל חיבה ושל מגדל

לאביי: לא ניטלין (מן השידה) [יש בנין בכלים] לרבא: ניטלין [אין בנין בכלים]

ולכו"ט: אין מחזירין, [לאביי: יש סתירה בכלים, לרבא: גזירה שמה יתקע]

דלת של לול של תרנגולים - לא נוטלין ולא מחזירין. [בנין וסתירה במחובר לקרקע]

באיזה קורנס התירה המשנה לפצע בו את האגוזין?

לרב יהודה: של אגוזין, (דכלי שמלאכתו לאיסור, אסור לצורך גופו),

לרבא: של נפחים, (דכלי שמלאכתו לאיסור, מותר לצורך גופו),

לרבי"ח: של זהבים, (אפי' יתעקם יתקנו, אבל של בשמים לא [מפקיד שלא ימאס]),

לרב שמן: אפי' של בשמים, (וכ"ש של זהבים).

דף קכג

האם טלטול מן הצד הוא טלטול או לא? (פגה מכוסה בתבן \ או חררה בגחלים \ צנון ממטה למעלה)

לת"ק: אסור, (וכן היה סובר ר"ג),

לרבא"ת: מותר, (וכ"פ ר"נ בסוף).

מחט שניטל חררה או עוקצה מהו?

לרב יוסף: ניטל חררה מותר בטלטול, [ראויה ליטול בה את הקוץ] (ואינו דומה לדיני טומאה - שאם ניטל חררה טהור - היתם כלי מעשה בעיניו, [מעשה המיוחד לה], אבל לענין שבת מידי דחוי בעיניו).

לרבא: גם ניטל חררה, מוקצה, (כמו לגבי טומאה, משום דאדם זורקה לבין הגרוטאות)

אבל מחט שעוד לא ניקבה (גולמי), גם רבא מודה דאף דאינה כלי לגבי טומאה, היא כלי לגבי שבת, (לדפמעם אדם מחילט להשתמש בה כשאיננה נקובה [ליטול קוץ])

איסור 'מתקן' בבן אדם

להחליק אברי התינוק אחר הלידה: לרב נחמן: אסור, [דמי למתקן], לרב ששת: מותר,

אפיקטווי: לכו"ט אסור, [מתקן [לאו אורחיה לעשות כן]],

ליטול קוץ מידי: לכו"ט מותר [אין כאן מתקן, כי הקוץ לא פקיד בגברא].

קנה של זיתים

אם יש קשר בראשו: מקבל טומאה [כלי קיבול, דבשעה שמהפך בזיתים הופכו ורואה בו]

אם אין קשר בראשו: אין מקבל טומאה. [פשוטי כלי עץ]

בין כך ובין כך ניטל בשבת. [כלי הוא, להפוך בו את הזיתים]

איזה כלי שמוקצה מחמת חסרון כיס [מקצה אותם בידיים]?

מסר הגדול [לקוץ קורות], ויתד של מחרישה, כלי כובסים, סכין של רצענין, סכין של טבחים, וחצינא של הנגר, מדוכה [אא"כ יש בה שום], עלי, כלי אורגין או של צבעים.

השתלשלות 'גזירת כלים' של נחמיה בן חכליה

בראשונה: רק מקצוע של דבילה, וזהמא ליסטרן של קדרה וסכין קטנה שעל גבי שלהן.

לאביי: התירו, א. כלי שמלאכתו להיתר לצורך גופו, ב. אפי' לצורך מקומו, ג. כלי שמלאכתו לאיסור רק לצורך גופו. ד. אפילו בשתי ידיים.

לרבא: התירו א. כלי שמלאכתו להיתר לצורך גופו או מקומו, ב. אפי' מחמה לצל, ג. כלי שמלאכתו לאיסור רק לצורך גופו או מקומו (ולא מחמה לצל) ד. אפי' בשני בני אדם.

(יוצא: לאביי: כלי שמלאכתו להיתר אסור מחמה לצל, כלי שמלאכתו לאיסור לצורך מקומו, ותמיד בשני ב"א אסור. לרבא: רק כלי שמלאכתו לאיסור אסור מחמה לצל).

כמה משניות שנחלקו עליהן אי נשנו קודם התרת כלים (ר"א) או לאחר מכן (רבא)?

קנים (שבין הלחם הפנים): אסורים בטלטול, ולרבא: אינם נצרכים, כי הלחם לא יתעפש.

מקלות (להפשיט את הפסח) אסורים בטלטול, ולרבא: כי אפשר ע"י הנחת הידיים.

גלוסטרא: נגר שיש בראשו גלוסטרא, לר' יהושע אסור בטלטול, (ור"ט חולק), ולרבא: מיירי שם בחצר שאינה מעורבת, ור"ט שתוך הפתח כלפנים, (והוי ככלים שבבית בבית)

מדוכה: אסורה בטלטול, ולרבא: אתיא כר' נחמיה, שאין כלי ניטל אלא לתשמישו.

דף קכד

מה המחלוקת ת"ק ור"ג לגבי טלטול הכלים?

לרבא (ורב מרי ב"ר): לת"ק: כלי שמלאכתו להיתר לצורך גופו או מקומו, כלי שמלאכתו לאיסור, רק לצורך גופו, ולרבא נחמיה: רק כלי שמלאכתו להיתר, לצורך גופו, (צורך תשמישו), (ולפ"ז סילוק קערות הוא רק מדין גרף של רע"ז).

לרבא (ורב): לת"ק: כלי שמלאכתו להיתר לצורך גופו או מקומו, או אפי' מחמה לצל, כלי שמלאכתו לאיסור, לצורך גופו או מקומו. ולרבא נחמיה רק כלי שמלאכתו להיתר, לצורך גופו או מקומו. (צורך תשמישו)

(ולרב יהודה (קכב): כלי שמלאכתו לאיסור אסור אפי' לצורך גופו)

האם גוזרים יו"ט אטו שבת או לא?

לב"ש: כן, ולכן אסור להשתמש בבקעת ביו"ט אף שמלאכתו להיתר [גזירה יום טוב אטו שבת] (ובשבת מוקצה לגמרי כי אין לה תורת 'כלי'), (דלכ"ש גם ביו"ט לא התירו הוצאה שלא לצורך, וה"ה למוקצה שהוא אטו טלטול).

לב"ה: לא, ולכן משילין פירות דרך ארובה ביום טוב, אבל לא בשבת, (דלכ"ה התירו ביו"ט גם הוצאה שלא לצורך, ולא גזרו אטו שבת).

מכבדות של מילתא - מותר לטלטלן בשבת, [כלי שמלאכתו להיתר] אבל של תמרה - לא. [כלי שמלאכתו לאיסור, דפס"ר שישווה גומות]

שברי כלים מתי ניטלים?

אם בשברו בשבת: לכו"ט ע"ג סגי שיהיו עושים מעין מלאכה, [הוכנו מבעו"י לכך]

אם נשברו בע"ש: לר"ש: סגי שיהיו ראויים למעין מלאכה, לר"י בענין שיהיו ראויים למעין מלאכתן הראשונה, [דאל"ה הוי גולד], [ובהו"א המחלוקת היתה בנשבר בע"ש אבל בנשבר בשבת לכו"ט ע"ג סגי בכעין מלאכה [ראוי אגב אביהם בבה"ש]]

במה מותר להסיק ביו"ט?

לר"י: מסיקין בכלים ואין מסיקין בשברי כלים. [גולד]

לר"ש: כשם שמסיקין בכלים כך מסיקין בשברי כלים. [אין גולד]

לר"ג: אין מסיקין לא בכלים [אין כלי ניטל אלא לצורך תשמישו] ולא בשברי כלים [גולד]

לבנים שנשתיירו מבינין: מותרות בטלטול [ראויים לשיבה], ואם הקצם לבנין אחר אסור.

היכן חתיכת חרס קטנה ראויה להיות כלי?

לשמואל: רק בחצר, [שכיהי מנא לכסותם]

לרב נחמן: אפילו בכרמלית, [ראוי לכסות שם רוק, שמאוס לאנשים היושבים שם]

לרבא: אפילו ברה"ח. [לא פקע תורת כלי, אף שאין שם תשמיש מצוי, (אלא לקינוח נעליים)]

חבית וגופתה שנכתתו מותרים בטלטול [ראוי לכסות בהם כלי], זרקם לאשפה מבעו"י, אסור, [גלי אדעתה דלאו מנא] אבל אם זרקה בשבת מותר. [ראוי מבעו"י], (ואסור לתקן בליטותיו, [מתקן

דף קכה

קרומויות של מחצלת מותר לטלטלם [ראוי לכסות בו טינופת].
מטלניות שאין בהן שלש על שלש, אסורות [לא חזיין לא לעניים ולא לעשירים]

לש' ר"י האם מותר לטלטל שבירי תנור שאפשר להשתמש בהם כדי לאפות עליהם?

לת"ק: חשיב מעין מלאכתן, **לר"י עצמו:** לא חשיב מעין מלאכתן, (דתנור הסיקו מבפנים, ואופין בו מעומד, משא"כ הרפעים הנ"ל)

מתי תנור מקבל טומאה?

לת"ק: אפי' תלוש, (אחר שהוסק), [טמאים הם לכם - מ"מ]
לר"י: בהיסק ראשון בעינן שיהיה מחובר לארץ, (מסיק בבור והתנור מתחמם), [תנור וכיריים יותן, דוקא שמחוטר נתיצה (ולא שבירה)], ובהיסק שני אפי' תלוש. [טמאים הם לכם - מ"מ]

האבן שבדלעת נחשבת בכחלק מהכלי רק אם אינה נופלת כשממלאים עם הדלעת.

האם אבן ע"ג החבית מקבל שם כיוסי בהנחה, וכן להפוך אבנים לכלי (לשבת עליו) בשפשוף כל שהוא?

לרב אמי: לא, (ואדרבה נעשה החבית בסיס לדבר האסור),
לרבי אסי: כן, (לא בעינן מעשה גמור), ואליביה יש מחלוקת אם **גשוש של ספינה**, מועיל ג"כ מעשה כל הדוא, או שמקפיד עליו ובעינן מעשה גמור.

האם בזמורה בעינן דוקא מעשה (קשירה) כדי לייחדה לשם כלי?

אף שבמשנה כתוב שכן, יתכן לעולם דס"ל כרשב"ג דבמחשבה לחוד חל תורת כלי, ושאינה הכא דמיירי שהיא מחוברת, או אפי' בתלושה, יש גזירה שמא יקטום.

ביאור המחלוקת ר"א וחכמים במשנה בענין הפקק (ע' להלן)

לת"ק: מוסיפים על אוהל עראי,
לר"א: אין מוסיפים על אוהל עראי. (להוסיף על דבר שאסור לעשות)

דף קכו

איך מחזירין פקק החלון, נגר, קנה שהתקינו לדלת?

לר"א ות"ק דנגר: קשור ותלוי מותר, קשור לבד אסור דרבנן, (ומותר במקדש), לא קשור לא תלוי אסור מה"ת, (רש"י)
לר"י: קשור ולא תלוי מותר, לא קשור ולא תלוי אסור דרבנן (ומותר במקדש) (ולר"כ כך ס"ל לחכמים של משנתינו),
לרשב"ג: לא קשור ולא תלוי מותר, (ולר"י ירמיה: כך ס"ל חכמים דמשנתינו),

לריו"ח הלכה כרשב"ג (וכן הוא 'סתמא' דפוקקים) רק לגבי הדין הנ"ל, (אבל בעינן שיהיה על הקנה תורת כלי, אף שרשב"ג לא מצריך זאת), **לר"י:** הלכה כר"א, (וכ"ה 'סתמא' דנגר) **'כיוסיים' צריכים תורת כלי (כדי להיות כלי), האם צריך גם שיהיה להם בית אחיזה?**

כסוי קרקעות: לכו"ע צריך [לאפוקי תורת בנין מהכיסוי]
כיוסי הכלים: לכו"ע צריך,

בכלים שחיברו על הקרקע (תנור): לת"ק לא צריך (וכן העיד רב"א), **לר יוסי צריך.**

כמה קופות מפנין מפני האורחין או ביטל בית המדרש?

לר"ת: ד' מתוך ה' ד' מאוצר קטן, וה' מאוצר גדול, וזה לכל אחד מן האורחין, וספק האם אדם אחד יכול לטרוח לפנות לכל האורחין, (אבל אסור לגמור [שמא ישווה גומות])
וכמו כן ספק אם עדיף למעט בהלוח (לקחת כל הקופות ביד), או למעט במשו, (להלק את הקופות לכמה).
לשמאל: כמה שרוצה מפנה. (ותנא דיבר דרך ב"א)

פרק מפנין דף קכז

מה הפירוש אבל לא את האוצר?

לר"ת: אם לא התחיל מע"ש לא יתחיל עכשיו דמוקצה (כר"א), אבל יכול לעשות שביל ברגליו, **לשמאל:** לא יגמור את האוצר שמא ישווה גומות, (אבל להתחילת מותר, כר"ש)

לתך של תבואה צבורה: לרב אחא מוקצה (כר"י), לר"ש לא מוקצה.

מעלת הכנסת אורחין

הכנסת אורחין מול השכמת בית המדרש: י"א שזה שווה, וי"א שהכנסת אורחין גדול. גדולה הכנסת אורחין מהקבלת פני שכניה, [מאברהם שהניח הקב"ה לקבל האורחין] **מידת הקב"ה** שאפי' קטן אומר לגדול 'המתן'. (אברהם להקב"ה).

דברים אדם אוכל פירותיהו בעולם הזה, והקרן קיימת לו לעולם הבא

גמ'ת: הכנסת אורחין, וביקור חולים, ועיון תפלה, (גומל נפשו איש חסד).
ת"ת: השכמת בית המדרש, המגדל בניו לתלמוד תורה,
הבאת שלום שבין אדם לחברו: הדן את חברו לכף זכות.
כבוד אב ואם.

מעשים שדנו דברים מאוד חשדניים לכף זכות

א] בעה"ב שלא שילם לכולו אחד ג' שנים.

ב] חסיד שהשכים נערה ליד מרגליותיו, ולמחרת ירד טבל.

ג] חסיד שהסיגר עצמו עם מטרוניטא ולאחמ"כ ירד וטבל.

ומי שדן לכף זכו המקום ידון אותו לכף זכות.

מה מותר לפנות מן האוצר? (כל דבר שאינו מוקצה)

תרומה טהורה, (אפי' ביד ישראל, חזיא לכהן), דמאי (ראוי לו אם יפקור נכסיו, לב"ה דעני מותר בדמאי) מעשר ראשון שניטלה ממנו רק תרומת מעשר, ולא תרומה גדולה (כי הוא הופרש בעודו בשיבולים שלא חל חיוב תרומה, [והרמות ממנו מעשר מן ומעשר, ולא תרומה]). מעשר שני שנפדה (אפי' שלא שנתן את החומש, כי אינו מעכב), תורמוס יבש (אבל לח מריר, ולא אכיל ליה 'לזוים'), חצב, חרדל, **לרשב"ג:** לוף, שבירי זכוכית (מאכל נעמיות שהם שכיחי, **ולאמימר** צריך שיהיה לו נעמיות, **ולר"א** מספיק שיהיה ראוי להיות לו), חבילי קש וחבילי עצים רק אם התקינם למאכל בהמה, ולרשב"ג רק כשנטלין ביזו אחת, (דאל"ה איכא טירחא יתרה)

מה אסור לפנות מן האוצר? (דברים מוקצים)

טבל (אפי' טבול מדרבנן), מעשר שני שניטל לפני התרומה בכרי, [מכל מעשרותיכם תרימו] מעשר שני שנפדה ע"ג אסימון, [וצרת הכסף] הקדש שחיללו ע"ג קרקע, [ונתן הכסף וקם לא] לוף.

מה הם התנאים שסוברים שכל ישראל בני מלכים הם?

רשב"ג: כולם ראויים שיהיה להם נעמיות, **רבי שמעון:** מותר לסוך שמן ורד ע"ג מכה, שכן בני מלכים סכין על גבי מכותיהן שמן וורד, (וכל ישראל ב"מ). **רבי ישמעאל ורבי עקיבא:** שמשאירים ללוה אפי' אצטליטא של מנה. (כי כולם ראויים לכך)

איך התירו למלול חבילי סיהא אוזב וקורנית?

רק אם עומדים למאכל בהמה אינם מוקצות, וקוטם רק **ביד** ואוכל, **לת"ק:** אסור למלול הרבה אפי' ביד,
לר"י: אסור למלול הרבה בכלי.

בשר או דג מליח מותר לטלטלו בשבת, בשר תפל מאי?

לרב הונא: מותר לטלטלו, (כר"ש) (ובמוקצה לאכילה, סבר כר"י).

לרב חסדא: אסור לטלטלו, (כר"י) אבל בשר אווז תפל מותר [חזי לאומצא] ודג תפל אסור [אינו ראוי לכולם].

דברים שאינם ראויים ומותרים בטלטול

עצמות [ראוי לכלבים]

בשר תפוח [ראוי לחיה]

מים מגולים [ראויין לחתול] ולרשב"ג אסור [סכנה]

כופין את הסל לפני האפרוחים כדי שיעלו וירדו. (אף שהאפרוחים מוקצים).

מה יעשה לבהמה שנפלה לאמת המים בשבת?

אם אפשר יפרנסנה שם, ואם א"א, מביא כרים וכסתות ומניח תחתיה, שתעלה. [ואף שמבטל כלי מהיכנו, מ"מ צעב"ח דאורייתא דוחה]

מה מותר לעקור, לדדות, לדחות? (דווקא כשיש צורך או הפסד)

לעקור: הכל אסור [טלטול גמור]

לדדות: בהמה חיה ועוף בחצר [דבר"ה חישנין שמא יבוא לטלטל], אבל לא תרנגולת [מרימה את עצמה], אבל אשה מדדה את בנה [בזמן שאינו גורר] אפי' בר"ה.
לדחות: תרנגולת.

השוחט תרנגול, או יכבוש רגליה בקרקע או יגביה אותה מן הקרקע, [שלא תתחזק עליהם ותעקור סמניה].

לידה בשבת

של אשה: מותר, ומחללים ע"ז את השבת לקרוא לחכמה, וקושרין את הטיבור. **ולך יוסף:** אף חותכין אותו.

של בהמה: אין מילדים אותה, אבל אוחזין את הולד שלא יפול לארץ, ונופל או בחוטמו, ונותן לו דד לתוך פיו כדי שינק. **וכן** מאהבין את הולד של הבהמה הטמאה (דווקא) ע"י שמביא בול של מלח ומניח לה בתוך הרחם, [שתזכור צערה] ומזלפין מי שליא ע"ג הולד [שתריח אותו], ותרם עליו.

צרכי היולדת

אם היתה צריכה לנר אפי' היא סומא - חבירתה מדלקת לה את הנר, [מתיישבת דעתה]

אם היתה צריכה לשמן - חבירתה מביאה לה שמן ביד, ואם אינו ספק ביד, **לרבה** מביאה בשערה, [אין חסיטה בשער], **לרב אשי** מביאה בכלי בשערה. [דכמה דאפשר לשנויי משנינן]